

Lääne-Harju Koostöökogu esinduse õppevisiidi Tšehhi 14.-18. juuni 2015 kokkuvõte

Õppevisiidi eesmärgiks oli koostöövõimaluste kaardistamine LHKK tegevuspiirkonnas teenuste väljatöötamiseks, osutamiseks ja arendamiseks kohalike omavalitsuste ja vabaihenduste vahel Sdruzeni SPLAV tegevusgrupi näidetel.

Alustasime piirkonna külastamist 15. juuni hommikul, sõites ööbimispaigast Rokytnice v Orlickych Horach lähedalasuvasse Zameli külla, kus kohtusime Zameli meeri ja kohaliku ettevõtjaga. Zamel on 650 elanikuga küla, mille tegevuse fookus on oma külas elanikele vajalike teenuste (kool, lasteaed, pääste, jäätmemajandus) pakkumisel. On taotlenud rahastust KTGLt kõnniteede, veepuhastussüsteemi ja rohelade rajamiseks. Tutvusime kohaliku kooli, lasteaia, avaliku mänguväljaku, vabatahtliku päästepunkti, jäätmejaama ja matkarajaga.

Zameli külas kohtusime ka kohaliku piima- ja lihakarja pidava farmeriga ning barokkajastust pärinevat külakõrtsi renoveeriva MTÜga. Selle MTÜ tegevuse peaesmärgiks on ajaloolise kõrtsihoone säilitamine ja renoveerimine. Selle on nad aga sidunud ka kohalikule kogukonnale pakutavate üritustega. KTG on andnud neile toetust kúpsetusahju rajamiseks, kõrtsis eksponeeritakse omanäolist kollektiooni ümbermaailtud õllealustest.

Sõitsime edasi väikesesse Doudleby nad Orlici linna. Linna keskel asub uhke, hästi ja huvitava ajalooa säilinud loss. Hiljuti kohaliku tegevusgrupiga liitunud lossihärra on kohaliku elu edendamise entusiast. Lisaks lossi korrashoidmisele (loss on külastajatele avatud) ning seal kohviku ja suveniiripoe pidamisele on lossi kõrvalhoonetes väike loomaaed, loodusmuuseum ja näituse-/seminarisaal. Loss on kohalikule tegevusgrupile tasuta rendile andnud tüki maad kogukonnaaia jaoks.

Käisime vaatamas kogukonnaaeda, mis on üks Sdruženi Splav lemmikprojekte. Kogukonnaaed loodi Sdruženi Splav rahvusvahelise projektiga aiandusteraapia eesmärgil. Projekti kaasati kaks sihtgrupp: 50+ ja noored lapsepuhkuselt naasvad emad. Väljundina oodati nii sihtgrupi sotsiaalse aktiivsuse kasvu kui konkreetseid saaduseid ja sellest oodatavat tulu. Kohtuti ka ootamatute takistustega, nt projektis osalejate omavahelised konfliktid. Sellest on õpitud ning soovatakse projektiga jätkata, küll muutes selle fookust lastele/noortele.

Tiheda päeva lõpul toimus põhjalikum kohtumine Sdruženi Splav tegevusgrupi esindajatega ning vastastikune infovahetus. Oleme sarnase suurusega grupid. Sdruženi Splav piirkonnas elab 36 000 elanikku. Tegevusgrupil on 51 liiget, eelmise perioodi eelarve oli ca 2 500 000 eurot. Piirkond on üks Tšehhi jõukamaid, tööd pakuvad põllumajandus, turism ja ka tootmine (nt asub seal 4500 töötajaga Skoda tehas). Tegevusgrupi prioriteetid on haavatavad grupid, lapsed-noored ja rahvusvaheline koostöö. 2/3 eraldatud toetustest on antud kohalikele omavalitsustele, ülejäänud jaotub

üsna võrdselt ettevõtjate ja vabaihenduste vahel. Nad on osalenud mitmes rahvusvahelises projektis ja taotlenud edukalt rahastust ka muudest allikatest. Kohtumine ja esimene tööpäev lõppes võimalike ühisprojektide aruteluga.

Teine tööpäev, 16. juuni algas ringkäiguga Rokytnice linnas. Tegemist on väikese (2147 elanikku, 40 km²) mägedes asuva ajaloolise linnaga. Linn on olnud osav EL vahendite kasutaja – nende abil on nt soetatud tehislume masin suusamäele, remonditud kõnniteid, rajatud rohealasad, mänguväljakuid, ehitatud vanast aidast interaktiivne loodusmuuseum ja vanast katlamajast modernne tuletõrjejaam. Põnev on üleriigiline kohaliku brändi projekt, kus paarkümmend piirkonda on koostöös töötanud välja oma kvaliteedimärgid, mida kohalikud tootjad saavad oma toodetele taotleda. Rokytnices kasutab kohaliku märki nt pagaritöökoda, nahkehistöö valmistaja, keraamikakoda, pelletitootja ja käsitööna tehtud puuräätsade tootja.

Jätkasime päeva Neratovi külas, mille kirik on ajalooline palverännaku sihtkoht. Kirik ja küla jäid pärast teist maailmasõda peale sakslaste ümberasustamist tühjaks ja seisis nii kuni sametrevolutsioonini, misjärel asusid külla kaks suurt asenduspere ja preester. Nüüdseks on kirik ja teised ajaloolised hooned taastatud, külas elab ja toimetab puuetega inimeste ja nende perede kogukond (ca 55-60 inimest). Seda veab MTÜ. Elatusvahendid saadakse oma toodete ja teenuste müügist, riigi toetustest, annetustest ja projektitoetustest.

Päeva lõpetasime Orlicke Zahori linnas, mis on tilluke Tšehhi-Poola piirilinn. Linn on olnud aktiivne piiriülese koostöö edendaja. Koostöös Poola partneritega on ellu viidud ca 25 projekti. Näiteks on rajatud sild üle piiriks oleva jõe, koostööd tehakse nt ka vabatahtlikul tuletõrje ja kohaliku kiriku renoveerimisel.

Kolmandal päeval, 17. juunil sõitsime Skuhrov nad Belou külla. On 1100 elanikuga jõeäärne küla, endine monoasula, kus asus rauatehas, mille tuntuim toode oli ka meie majapidamistes kasutatav hakklihamasin Porkert. EL rahade ja rahvusvahelise koostööga püütakse eelkõige elanikevahelist suhtlust edendada, üritusi korraldada. On rajatud kultuurikeskus, toetatud puutööd tutvustavat MTÜd, rajatud matkarada viidete ja purretega, toetatud lastele maaelu ja loomi tutvustavat MTÜd. Lähemates tulevikuplaanides on koolibussi soetamine.

Edasi külastasime veel kolme väikest lähedalasuvat omavalitsust ja nende Leader meetmest toetust saanud objekte. Väikeses Osecnice külas kõrgemal mägedes elab vaid 280 inimest. Leader toetusega on rajatud mänguväljak, EL rahadega on renoveeritud poehooned ja publi. Pisut suuremas, 650 elanikuga Bily Ujezdis ehitati Leader toetusega koolimaja keldrisse kogukonna klubiruum, mida saavad kasutada kohalik nt hokiklubi, noored, aga ka pered oma tähtpäevade pidamiseks. Brocna külla hangiti Leaderi abiga seadmed puuviljaviina tootmiseks. Eesmärk oli pakkuda kohalikele elanikele võimalus kasutada ära oma ülejäävad puuviljad (pirnid, õunad, ploomid, kirsid, aprikoosid). Iga

pere võib toota oma tarbeks kuni 30 liitrit kodust alkoholi madalama maksumääraga.

Õppereisi viimasel päeval, 18. juunil, külastasime Sdruženi Splav piirkonna keskust, 11 200 elanikuga Rychnov nad Kneznou linna. Linnapea tutvustas meile regiooni struktuuri, riigi, regiooni, linna ja maaomavalitsuse ülesannete ja rahastuse jaotust. Kuigi regioon on üks Tšehhi väiksemaid (35 000 elanikku, 32 kohalikku omavalitsust), on see üks jõukamaid ja madala tööpuuduse tasemega (pigem on tegemist tööjõupuudusega), kuna piirkonnas asub suur 4500 töötajaga Škoda tehas, mis pakub nii ise töökohti kui kasutab kohalike ettevõtete allhanget. Škodal on peatselt plaanis ka tootmist laiendada, lisades veel 1500-2000 töökohta. Seetõttu on lähiajal vaja juurde täiendavat elamispiinda ja teenuseid piirkonda tööle tulevatele inimestele.

Rychnov nad Kneznou linn ei ole KTGIlt ise toetust taotlenud, küll aga on toetust saanud linnas toimetavad vabauhendused lasteaia, mänguväljaku, hokiväljaku ja õuesõppe klassi jaoks.

Päeva ja õppevisiidi lõpetasime Synkov-Slemenou külas, kus meile näidati Leader toetusega rajatud kogukonnaobjekte: spordiväljak ja kogukonnaahi (leiva- ja lihatoodete küpsetamiseks). Kuna küla on suur puuviljatootja, on sinna rajatud ka n.ö. puuviljatee, mis tutvustab puuvilju ja nende kasvatamist.

Õppevisiidil osalesid Lääne-Harju Koostöökogu esindajad Annika Jõks, Rafael Milermann, Ede Teinbas ja Kadri Tillemann. Keila valda esindas Kadri Kurm, Nissi valda Peedo Kessel, Kernu valda Einar Allkisaar ja Padise valda Mariann Aigro. Naabertegevusgruppide esindajatena olid kaasas partnerorganisatsioonide esindajad Anu Altmets Nelja Valla Kogust ja Ene Sarapuu Kodukant Läänemaalt. 12. juunil toimus Sakus visiidi eelkohtumine, kus tutvustati külastuse programme ning arutati visiidiga seotud ootusi ning edasisi koostööperspektiive.